

SERRANO MÉNDEZ, Alexis (coord.). *El Mas Jordà de Santa Susanna des de la prehistòria fins els nostres dies. Una aproximació multidisciplinària.* Mataró: Generalitat de Catalunya- Arxiu Comarcal del Maresme, 2017. Col·lecció documents i estudis maresmencs, 2. 167 pàgs. [21 x 29,7].

Recull de comunicacions presentades en les Jornades Europees del Patrimoni de 17 de setembre de 2016. Consta d'una salutació de Josep BOYA e BUSQUET, una presentació de Miquel Àngel MARTINEZ CAMARASA i pròleg de Joan CAMPOLIER MONTSANT, set treballs que recullen la trajectòria del Mas Jordà, conclusions, fonts i bibliografia. Així com imatges i gràfics explicatius.

El Mas Jordà es troba situat en un punt elevat al municipi de Santa Susanna i durant els anys setanta es van recollir moltes troballes arqueològiques. Oriol CLARABUCH VICENT tracta sobre els aspectes de l'entorn i la seva geografia: a la vall de Santa Susanna i prop del Montseny. Ramon COLL MONTEAGUDO se centra en el jaciment arqueològic, coordenades i característiques: tipus de terra i materials de la prehistòria i de l'època ibèrica amb gràfics de les restes ceràmiques i fotografies. També Roger SALA BARTROLÍ i Robert TAMBA comenten la prospecció arqueològica que s'ha portat a terme i la metodologia que han emprat. Jesús RODRÍGUEZ BLANCO se centra en la edat mitjana per descriure la casa aloera de Pineda i el Mas Jordà. El document més antic conservat és el testament de Pere Jordà (4 de gener de 1227), si bé n'esmenta altres i fa un esquema dels titulars del mas en aquella etapa. Alexandra CAPDEVILA MUNTADAS s'apropa a l'edat moderna continuant l'esquema dels titulars a la següent etapa. Desenvolupa un ampli estudi sobre la pagesia petita i en concret sobre l'extensió del mas i les eines de producció, així com la vida familiar, hereus, impostos. Pere CLARABUCH PELLICER, Joaquim GRAUPERA GRAUPERA analitzen els aspectes arquitectònics i la distribució dels espais destinats a activitats concretes; observen com no es pot considerar una construcció unitària. Consta de les plantes de l'edifici, juntament amb les estructures productives annexades al mas: el molí de blat, el trull d'oli i la manufactura de vi. Finalment, Alexis SERRANO MARCO es refereix al fons arxivístic, com està classificat i en fa una breu descripció.

Entre els aspectes a tenir presents: la poca densitat arqueològica a la prehistòria i etapa ibèrica, i el desconeixement de la relació que tenia amb els poblats de la zona durant la mateixa etapa. Després d'esmentar l'etapa romana i medieval es comenta que la crisi demogràfica del s. XIV va condicionar uns canvis. Durant l'etapa moderna es van dependre de les parcel·les més allunyades de can Jordà, tot i que en els períodes econòmicament expansius es va donar una política d'annexió. Tenien terres en domini alodial i emfitèutic i van dependre de diferents senyors. Es feien contractes de masoveria –

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (febrer 2020)

sobretot de paraula-. A partir del s. XV s'amplià el mas a dependències agropecuàries a la planta baixa i habitacions al primer pis. S'exposen les modificacions que va tenir d'estructura a partir del s. XVIII, amb l'enllaç entre els Jordà i els Clarabuch, les reformes internes i els espais annexes. També s'esmenten els fons familiars emprats i que son bàsicament a l'Arxiu Comarcal i a l'arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar, entre d'altres.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Recopilación de comunicaciones presentadas en las Jornadas Europeas del Patrimonio de 17 de septiembre de 2016. Consta de un saludo de Josep BOYA e BUSQUET, una presentación de Miquel Àngel MARTÍNEZ CAMARASA y prólogo de Joan CAMPOLIER MONTSANT, siete trabajos que recogen la trayectoria del Mas Jordà, conclusiones, fuentes y bibliografía. Así como imágenes y gráficos explicativos.

El Mas Jordà se encuentra situado en un punto elevado en el municipio de Santa Susanna y durante los años setenta se recogieron muchos hallazgos arqueológicos. Oriol CLARABUCH VICENT trata sobre los aspectos del entorno y su geografía en el valle de Santa Susanna y cerca del Montseny. Ramon COLL MONTEAGUDO se centra en el yacimiento arqueológico, coordenadas y características: tipo de tierra y materiales de la prehistoria y de la época ibérica, con gráficos de los restos cerámicos y fotografías. También Roger SALA BARTROLÍ y Robert TAMBA comentan la prospección arqueológica que se ha llevado a cabo y la metodología que han empleado. Jesús RODRÍGUEZ BLANCO se centra en la edad media para describir la casa alodial de Pineda y el Mas Jordà. El documento más antiguo conservado es el testamento de Pere Jordà (4 de enero de 1227), si bien menciona otros y realiza un esquema de los titulares del manso en aquella etapa. Alexandra CAPDEVILA MUNTADAS se acerca a la edad moderna continuando el esquema de los titulares del siguiente periodo. Desarrolla un amplio estudio sobre los pequeños campesinos y en concreto sobre la extensión del manso y las herramientas de producción, así como la vida familiar, herederos, impuestos. Pere CLARABUCH PELLICER, Joaquim GRAUPERA GRAUPERA analizan los aspectos

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (febrer 2020)

arquitectónicos y la distribución de los espacios destinados a actividades concretas; observan cómo no se puede considerar una construcción unitaria. Consta de las plantas del edificio, junto con las estructuras productivas anexadas al manso: el molino de trigo, el lugar para la manufactura de aceite y la manufactura de vino. Finalmente, Alexis SERRANO MARCO se refiere al fondo archivístico, como está clasificado y realiza una breve descripción del mismo.

Entre los aspectos a tener presentes: la poca densidad arqueológica en la prehistoria y etapa ibérica, y el desconocimiento de la relación que tenía con los poblados coetáneos de la zona. Después de mencionar la etapa romana y medieval se comenta que la crisis demográfica del s. XIV condicionó unos cambios. Durante la etapa moderna se desprendieron de las parcelas más alejadas de can Jordà, a pesar de que en periodos económicamente expansivos se dio una política de anexión. Tenían tierras en dominio alodial i enfitéutico y dependieron de diferentes señores. Se realizaban contratos de masovería –sobre todo de palabra-. A partir del s. XV se amplió el manso a dependencias agropecuarias en la planta baja y habitaciones del primer piso. Se exponen las modificaciones que tuvo la estructura a partir del s. XVIII, con el enlace entre los Jordà y los Clarabuch, las reformas internas y los espacios anexos. También se mencionan los fondos familiares empleados y que se encuentran básicamente en el Archivo Comarcal y en el Archivo Fidel Fita de Arenys de Mar, entre otros.

IHE

(Secretaria de la revista)